

کلیات و برنامه درسی سطح دو علوم اسلامی با گرایش کلام اسلامی^۱

متن مصوبه:

ماده ۱. عنوان

عنوان برنامه، سطح دو علوم اسلامی با گرایش کلام اسلامی است.

ماده ۲. تعریف

سطح دو علوم اسلامی با گرایش کلام اسلامی، مقطعی است که طلبان ضمن فراگیری فقه و اصول متعارف، به شناخت مفاهیم، اصطلاحات، مبانی، مسائل، روش تحقیق و ساختار دانش کلام اسلامی دست می‌یابند و پس از احراز توان علمی با ارائه تحقیق پایانی، موفق به دریافت مدرک سطح دو این گرایش می‌شوند.

ماده ۳. اهداف

۱. شناخت استدلالی اصول عقائد اسلامی مبتنی بر قرآن و معارف اهل بیت علیهم السلام؛
۲. آشنایی با تاریخ و فرقه‌های مهم کلام اسلامی؛
۳. شناخت مفاهیم و مسائل مهم کلامی؛
۴. آماده‌سازی طلبان جهت فعالیت‌های آموزشی؛
۵. ایجاد توان پاسخ‌گویی به پرسش‌های عمومی در حوزه کلام اسلامی؛
۶. ایجاد مهارت‌های استدلال و مناظره؛
۷. تربیت طلبان مستعد جهت ورود به مقاطع تخصصی؛
۸. شناخت استدلالی مسائل فقهی و اصولی و آشنایی با روش‌های استنباط فقهی؛
۹. ایجاد توان استفاده از متون و منابع مهم فقهی، اصولی و کلامی و شناخت آنها.

ماده ۴. سیاست‌ها

۱. اهتمام به ایجاد زمینه تعالی اخلاقی و اعتقادی طلبان؛
۲. زمینه‌سازی جهت اعتماد به نفس طلبان در مسائل علمی - پژوهشی؛
۳. تأکید بر آموزش‌های پژوهش‌گرا؛
۴. توجه به نیازهای جامعه و کاربردی کردن آموزش؛
۵. تکیه بر آموزش موضوعات اصلی کلام اسلامی؛
۶. تأکید بر بهره‌گیری از ابزارهای نوین و روش‌های کارآمد آموزشی - پژوهشی؛
۷. اهتمام به شناسایی و حمایت از طلبان مستعد؛
۸. اهتمام به دروس فقه و اصول و نظارت بر اجرای آن.

۱. این مصوبه قبلاً به عنوان مصوبه ۷۸۲ در جلسه ۱۵ کمیته بررسی و تصویب رشته‌ها، (دوره پنجم)، مورخ ۹۰/۶/۲۹ به تصویب رسیده بود، که پس از اصلاح مطابق تصمیم جلسه ۸۱ شورای عالی حوزه‌های علمیه (دوره ششم)، به مصوبه ۹۲۳ تغییر یافت.

ماده ۵. ضرورت ایجاد گرایش

۱. اهمیت فوق العاده مباحث اعتقادی به عنوان اصل و ریشه دین؛
۲. رسالت حوزه در تربیت اندیشمندان متکلم جهت تبیین، ترویج و دفاع از عقاید اسلامی؛
۳. نیاز اجتماع به آموزش، تبیین، ترویج و دفاع از عقاید اسلامی در مقابله با تهاجمات فکری.

ماده ۶. نظام آموزشی

نظام آموزشی این گرایش به صورت نیم سالی، درسی^۱ و حضوری است، و بدون احتساب زمان تحقیق پایانی در هفت نیم سال ارائه می شود.

تبصره: حداکثر مدت تحصیل در موارد اضطراری، بدون احتساب زمان تحقیق پایانی نه نیم سال است.

ماده ۷. شرایط پذیرش

۱. احراز صلاحیت های عمومی و اخلاقی بر اساس آیین نامه های مصوب؛
۲. دارا بودن مدرک علمی سطح یک؛
۳. موفقیت در آزمون ورودی و مصاحبه علمی.

ماده ۸. عناوین و مشخصات کلی دروس

ردیف	عنوان	ساعت
۱	دروس عمومی	۱۵۲۰
۲	دروس گرایشی	۸۰۰
	جمع کل	۲۳۲۰

ماده ۹. عناوین و مشخصات تفصیلی دروس

۱. دروس عمومی

ردیف	عنوان درس	ساعت	اهداف
۱	فقه	۷۲۰	شناخت استدلالی مسائل مهم فقه طبق برنامه مرکز مدیریت در سطح دو (از ابتدای مکاسب تا القول فی ماهیة العیب)
۲	اصول	۵۶۰	شناخت استدلالی مسائل مهم اصول طبق برنامه مرکز مدیریت در سطح دو (تمام رسائل و جلد اول کفایة الاصول تا اول المقصد الثانی فی النواهی)
۳	تفسیر ترتیبی	۳۲	ایجاد توان بهره گیری از آیات قرآن کریم و وجوه محتمل در آن به منظور شناخت معارف قرآنی
۴	رجال و درایه	۳۲	شناخت تکمیلی و تسلط بر مباحث مهم کاربردی و نکات اساسی رجال و درایه، همراه با

۱. در این نظام، هر درس به صورت مستقل ارزیابی می شود و قبولی یا رد در یک درس، تأثیری در قبولی یا رد دروس دیگر ندارد.

			معرفی منابع مهم (مکتوب و نرم‌افزاری)
۵	تاریخ معاصر	۳۲	بررسی تحلیلی تاریخ فرهنگی، اجتماعی و سیاسی صد سال اخیر ایران
۶	روش تحقیق	۱۶+۳۲ نظری عملی	آشنایی با روش‌های عمومی پژوهش و کیفیت بهره‌برداری از منابع
۷	زبان انگلیسی عمومی ۲۰	۶۴+۳۲ نظری عملی	ایجاد توان درک مطلب متون ساده انگلیسی
	جمع	۱۵۲۰	

۲. دروس گرایشی

ردیف	عنوان درس	ساعت	اهداف
۱	منطق ۱ و ۲	۶۴	تبیین روش استدلال برهانی، جدلی و شرایط آنها، همراه با شناخت مغالطه و انواع آن
۲	فلسفه اسلامی ۱ و ۲	۱۶۰	شناخت اولیه و جامع مسائل فلسفه اسلامی
۳	معرفت‌شناسی	۳۲	شناخت استدلالی راه‌ها، ابزار و منابع شناخت و...
۴	کلیات و تاریخ علم کلام	۳۲	شناخت علم کلام (فرق آن با فلسفه و علوم دیگر) موضوع، غایت و مبانی آن، تبیین حجیت روش‌های عقلی و نقلی و شرایط آنها و آشنایی با سیر تکوین و تطور علم کلام، مشرب‌های کلامی، متکلمین بزرگ، منابع و مأخذ مهم کلامی
۵	کلام اسلامی ۱	۳۲	شناخت استدلالی مباحث خداشناسی (اثبات ذات، رابطه صفات و ذات و تبیین توحید، علم، قدرت، حیات و...)
۶	کلام اسلامی ۲	۳۲	شناخت استدلالی صفات فعلیه، تبیین صفات فعلیه (حکمت، عدالت، اراده، خالقیت، هدف‌داری و...) و بیان مراتب افعال خداوند
۷	کلام اسلامی ۳	۳۲	شناخت استدلالی ضرورت نبوت و تبیین ویژگی‌ها، وظایف و اختیارات و راه شناخت انبیاء و اثبات نبوت و خاتمیت پیامبر اسلام <small>صلی الله علیه و آله</small>
۸	کلام اسلامی ۴	۳۲	شناخت استدلالی ضرورت امامت، بیان ویژگی‌ها، وظایف و اختیارات امام و اثبات امامت ائمه <small>علیهم السلام</small>
۹	کلام اسلامی ۵	۳۲	شناخت استدلالی مباحث عقلی و نقلی معاد (حقیقت مرگ و عالم برزخ، قیامت و ویژگی‌های آن)
۱۰	مهدویت	۳۲	تبیین آموزه مهدویت، مبانی و مسائلی مانند فلسفه غیبت و انتظار، آثار وجودی امام غایب، ظهور و علائم آن، حکومت حضرت مهدی از دیدگاه شیعه
۱۱	معارف قرآن ۱ (خداشناسی)	۶۴	آشنایی با معارف قرآن در بخش «خداشناسی» و کسب توان مراجعه به متون تفسیری و حدیثی
۱۲	معارف قرآن ۲ (راه و راهنماشناسی)	۳۲	آشنایی با معارف قرآن در بخش «راه و راهنماشناسی» و کسب توان مراجعه به متون تفسیری و حدیثی

۱۳	معارف قرآن ۳ (معاذشناسی)	۳۲	آشنایی با معارف قرآن در بخش «معاذشناسی» و کسب توان مراجعه به متون تفسیری و حدیثی
۱۴	فرق و مذاهب کلامی	۳۲	آشنایی با آموزه‌ها، روش‌ها و کتب اصلی فرقه‌های مهم تشیع و تسنن، مانند امامیه، اسماعیلیه، زیدیه، معتزله، اشاعره و اباضیه با اشاره به وهابیت
۱۵	مسائل جدید کلامی	۳۲	شناخت مهم‌ترین مسائل جدید کلامی، مانند منشأ دین، تکثرگرایی، علم و دین و قلمرو دین
۱۶	آشنایی با ادیان	۳۲	آشنایی با چگونگی پیدایش، سیر تاریخی، کتب مقدس، آموزه‌ها، مناسک و آداب مهم ادیان زنده و بزرگ جهان (ابراهیمی و غیر ابراهیمی)
۱۷	متون کلامی	۳۲	تسلط بر قرائت و فهم صحیح متون اصیل، مهم و اساسی کلام اسلامی
۱۸	تحقیق پایانی	۶۴ عملی	ارائه پژوهش در یکی از موضوعات کلام اسلامی در حد تتبع، جمع‌آوری و جمع‌بندی اقوال
	جمع	۸۰۰	

رضا استادی

دبیر شورای عالی حوزه‌های علمیه